

Terry A. Kinney & Maili Pörhölä (toim.). 2009.

**Anti and pro-social communication:
Theories, methods, and applications**

Language as Social Action, Vol. 6., H. Giles, Series Ed.
New York: Peter Lang. (203 s.)

Professori Terry Kinneyn ja dosentti Maili Pörhölä'n toimittamassa teoksessa tarkastellaan ihmisiä ja vuorovaikutussuhteita vahingoittavan (anti-social communication) ja vahvistavan viestinnän (pro-social communication) piirteitä erilaisissa konteksteissa. Teoksessa havainnollistuu erittäin hyvin sanonnan "täytyy mennä kauas nähdäkseen lähelle" totuusarvo, sillä vuorovaikutussuhteita vahingoittavien ja vahvistavien ääripäiden tutkiminen auttaa ymmärtämään paremmin kumpaakin ilmiötä. Johdantoluvussa teoksen toimittajat Kinney ja Pörhölä aiheellisesti korostavatkin teoksen ainutlaatuista näkökulmaa, integraatiivista lähestymistapaa anti- ja prososiaalisen viestinnän tutkimukseen. Aiemmin vastaavanlaista synteisiä ei ole tehty.

Kirja on inspiroivaa luettavaa alusta loppuun, tai omalla kohdallani lopusta-alusta-loppuun. Aloitin teoksen lukemisen Howard Gilesin ja Rebecca Speerin kirjoittamasta epilogista. Siinä nivotaan teoksen teemat erittäin taitavalla tavalla yhteen ja samalla tarjotaan uusia näkökulmia anti- ja prososiaalisen viestinnän tutkimiseen. Osovasti ja provokatiivisestikin laadittu epilogi haastaa kirjoittajia ja aiheen tutkijoita pohtimaan muun muassa sitä, millaisin edellytyksin dikotominen jako anti- ja prososiaaliseen viestintään on hyödyllinen. Giles ja Speers kysyvät myös, voisiko ilmiöitä tarkastella ei niinkään pelkinä toistensa vastakohtina, vaan kahden erillisen jatkumon muodostamassa nelikentässä, jossa myös vahingoittamaan ja vahvistamaan pyrkivien viestien voimakkuutta (high-low-ulottuvuus) voitaisiin samanaikaisesti arvioida. Epilogi vahvistaa ansiokkaasti anti- ja prososiaalisen viestinnän synteisiä. Julkaisu kokonaisuudessaan muodostaa lukijalleen integroivan, kokonaisvaltaisen ja vakuuttavan käsityksen tutkimusalueen teoreettisista peruspilareista ja eri tutkimuskonteksteissa toteutuista sovelluksista.

Teos koostuu 18 artikkelista, jotka on onnistuneesti ryhmitelty teorian ja soveltavan tutkimuksen väliseksi vuoropuheluksi kahteen osakokonaisuuteen: toisaalta artikkelit kohdistuvat anti- ja toisaalta prososiaalisen viestinnän tarkasteluun. Kumpikin osa alkaa teoreettisista näkökulmista ja jatkuu artikkeleilla, joissa ilmiöitä tarkastellaan erilaisissa konteksteissa, kuten esimerkiksi koulussa, työyhteisössä, internetissä, parisuhteessa sekä terveydenhoito- ja maahanmuuttokonteksteissa.

Teoksen ensimmäisen osan (Anti-Social Communication) teoreettisissa osuuksissa tarkastellaan mm. anti-sosiaalisen viestinnän nelivaiheista teoreettista mallinnusta (Kinney), tavoitteeseen pääsyn estämisen (goal blockage) ja verbaalisen aggressiivisuuden yhteyksiä (Cvancara) sekä sitä miten nuoret ymmärtävät kiusaamisen (Karhunen). Ensimmäisen osan soveltavassa osuudessa tarkastellaan teknologiavälitteistä kiusaamista ja sen kokemista (Pure), opettajien kokemaa kiusaamista (Kauppi & Pörhölä), työpaikan kiusaamissuhteiden rakentumista ja ylläpitämistä (Rainivaara), käsityksiä ja tutkimustuloksia sukupuolten eroista ja yhtäläisyyksistä koettaessa ja selitettäessä relationaalista aggressiivisuutta ja uhriksi joutumista (Reynolds & Juvonen) sekä kiusattujen oppilaiden psykososiaalista hyvinvointia (Pörhölä). Teoksen ensimmäisen osan artikkelit saavat pohtimaan erityisesti sitä, mikä oikeastaan on tulkittavissa aktiiviseksi tai passiiviseksi ja mikä tietoiseksi tai tahattomaksi toiminnaksi ihmissuhteita vahingoittavassa vuorovaikutuksessa. Se, mikä esimerkiksi kiusaamissuhteessa saattaa ulospäin näyttää passiiviselta toiminnalta (vältteleminen), onkin kiusaamissuhteessa olevan kannalta äärimmäisen aktiivista ja strategisesti tarkkaan harkittua toimintaa.

Teoksen toisen osan (Pro-Social Communication) avaavassa teoreettisessa artikkelissa paneudutaan ihmissuhteita vahvistavien viestien tuottamisen teoreettiseen mallintamiseen (Klatt). Erityisen ansiokas on Mikkolan tarkka ja analyttinen teoreettinen katsaus hyväksymisen käsitteestä sosiaalisen tuen ominaisuutena. Teoreettisesta näkökulmasta tarkastellaan myös sitä, millaisia yhteyksiä on uskonnollisuudella, sosiaalisilla taidoilla ja ihmissuhteita vahvistavalla käyttäytymisellä (Jacobi). Siinä missä ensimmäisen osan viestintäsuhteita hajottavien ilmiöiden analyttinen tarkastelu herättää paljon kysymyksiä siitä, mitä näissä tilanteissa tulisi tehdä, antavat teoksen toisen osan soveltavat artikkelit monia kiinnostavia ja luoviakin vastauksia. Artikkeleissa tarkastellaan tuen muotoja toisistaan kaukana elävien parisuhteissa (Maguire & Sahlstein), neuvottelustrategioiden hyödyntämistä pyrittäessä korjaamaan ihmissuhteita (Hadad), luovan viestinnän mahdollisuuksia interpersonaalisisuhteissa (Daughters) ja sosiaalisen tuen merkitystä pakolaisten vuorovaikutussuhteissa (Kokkonen). Erityisesti toisen osan viimeinen, kiusaamisen uhrien puolustamista tarkasteleva artikkeli (Caravita, Pöyhönen & Salmivalli) sitoo teoksen ensimmäisen ja toisen osan teemat onnistuneesti yhteen. Artikkeli piirtää kuvan kiusatun puolustajasta, mikä voimaannuttaa lukijan luottamaan siihen, että minkä vuorovaikutuksessa voi repiä, sen voi myös korjata.

Teoksesta välittyy lukijalle, että kirjoittajat ovat jo vuosien ajan tutkijayhteisönä käyneet keskustelua tutkimuksen kohteina olevista ilmiöistä ja niiden tutkimisen tematiikasta. Toimitettu teos on monitieteisen ja kansainvälisen yhteistyön tulos. Tämä on ehdottomasti julkaisun vahvuus. Kirja on syntynyt Suomen Akatemian rahoittaman ja Maili Pörhölään johtaman Henkinen väkivalta vuorovaikutussuhteissa -tutkimushankkeen ympärillä. Kirjoittajat ovat

Jyväskylän yliopiston viestintätieteiden laitoksen sekä Yhdysvalloissa Detroitin Wayne State -yliopistossa aiheeseen perehtyneiden tutkimusryhmien jäseniä ja yhteistyökumppaneita.

Toimittajien mukaan teos on tarkoitettu monitieteiselle ja laajalle lukijakunnalle, niin opiskelijoille, opettajille kuin tutkijoille sekä eri alojen ammattilaisille, joita vuorovaikutussuhteiden ylläpitämiseen ja vahingoittamiseen liittyvät kysymykset kiinnostavat ja koskettavat. Kirja on kansainvälisesti merkittävä tieteellinen avaus dialogille, jota varmasti jatketaan vuorovaikutuksen tutkijoiden ja asiantuntijoiden keskuudessa.

Emma Kostainen